

**Gradul de valorificare a beneficiilor potențiale
ale aderării la Uniunea Europeană este
determinat de calitatea politicilor interne**

Florin GEORGESCU
Prim-viceguvernator

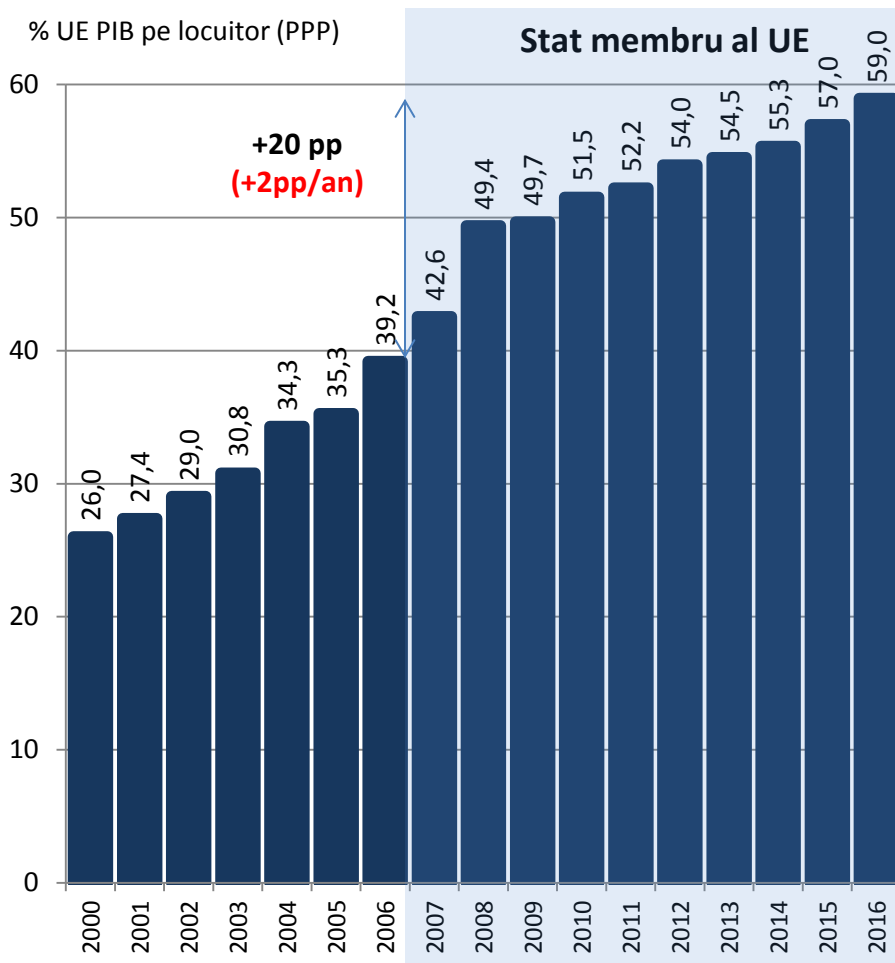
**Conferința “10 ani de la aderarea României la
Uniunea Europeană: de la coeziune la convergență”**

București
26 Octombrie 2017

Apartenența la Uniunea Europeană i-a adus României importante avantaje

PIB pe locuitor

Sursa: Ameco

- Nivelul PIB pe locuitor al țării noastre, exprimat la paritatea puterii de cumpărare, ca pondere din media Uniunii Europene, a crescut cu 20 de puncte procentuale de la momentul aderării, respectiv de la 39% la sfârșitul anului 2006 la 59% la finalul anului 2016

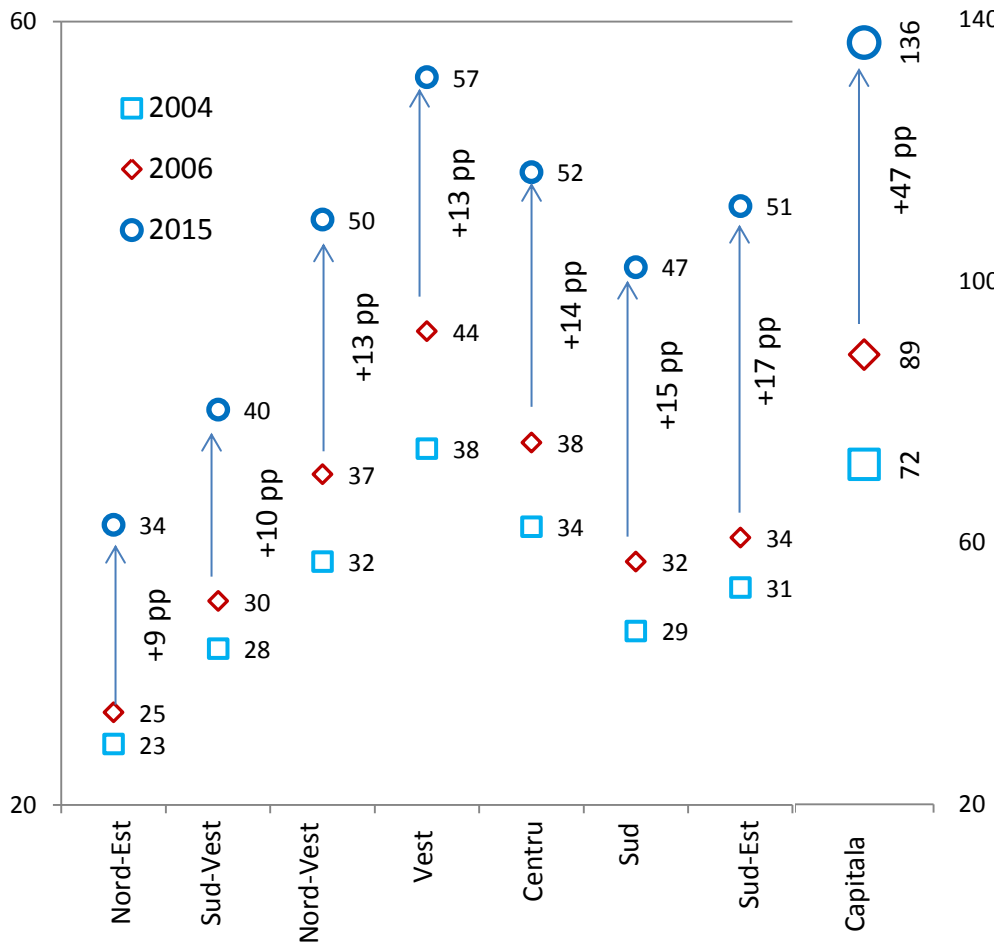

- Ritmul de reducere a decalajelor a atins, în medie, 2 p.p. pe an

Totuși, convergența economică nu a fost omogenă la nivelul regiunilor țării

PIB pe locuitor la nivel regional

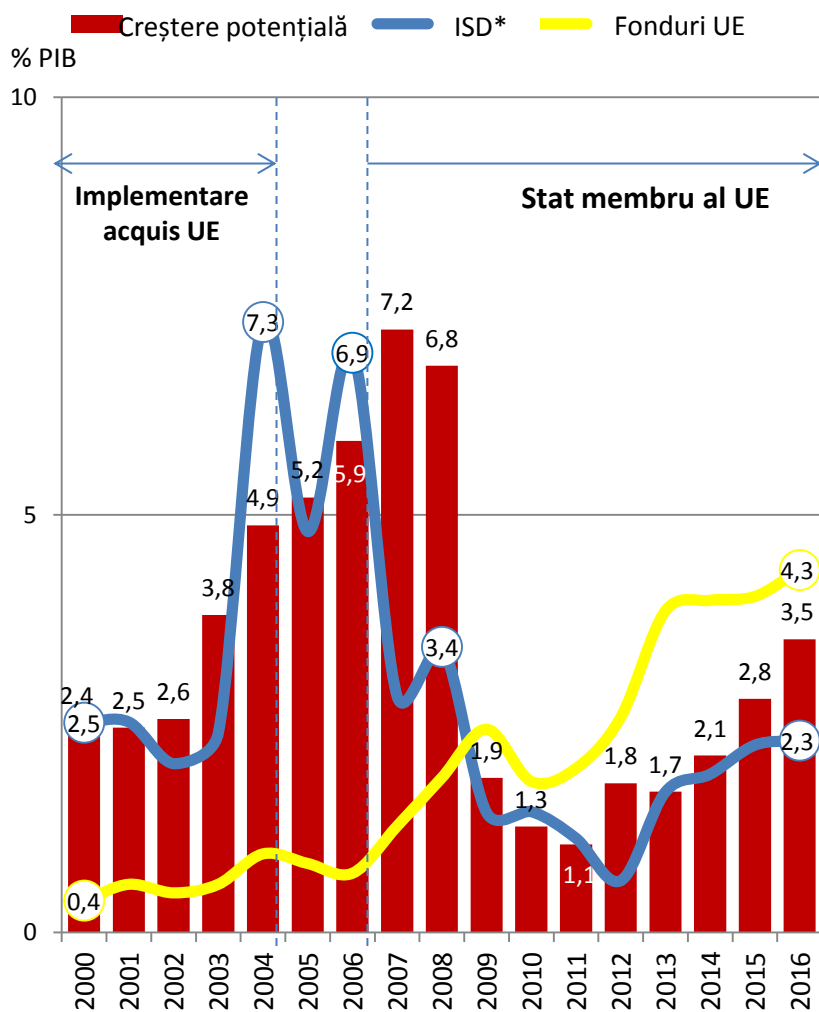
% UE PIB pe locuitor (PPP)

Sursa: Eurostat, calcule proprii

- Nu am reușit să asigurăm același ritm al recuperării decalajelor la nivelul tuturor zonelor din România
- În timp ce la nivelul Capitalei, indicatorul PIB pe locuitor s-a majorat cu 47 p.p. în perioada 2006-2016, la nivelul regiunilor Nord-Est și Sud-Vest, același indicator a crescut cu numai 10 p.p

Odată ce procesul de armonizare legislativă și instituțională cu standardele europene a progresat, fluxurile de capital străin și-au intensificat semnificativ prezența în România, sporind potențialul economic al țării

Sursa: Ameco, BNR, MFP

* participății la capital (fără creditele intra-grup)

- Creșterea economică potențială s-a majorat de la 2,6% în anul 2002 la 4,9% în anul 2004, în condițiile în care atât intrarea României în NATO, cât și aderarea la Uniunea Europeană au devenit clare pentru investitorii străini.
- Datele statistice indică o corelație puternică între creșterea economică potențială a României și investițiile străine directe
  - în timp ce în perioada 2000-2003, creșterea economică potențială era în medie de 2,8% pe an, în condițiile unui flux anual mediu al investițiilor străine directe de 2,4% din PIB, în perioada 2004-2006, creșterea economică potențială s-a majorat la 5,3% medie anuală, în condițiile unui flux anual mediu sporit al investițiilor străine directe de 6,3% din PIB
  - în perioada 2009-2014, creșterea economică potențială medie anuală a scăzut la 1,6%, în condițiile în care fluxul mediu anual al investițiilor străine directe s-a redus la 1,4% din PIB
- Totuși, în anii 2015 și 2016, creșterea potențială a depășit semnificativ fluxul investițiilor străine directe, în contextul compensării unui flux mai redus de ISD prin absorbții substanțiale de fonduri europene, care s-au ridicat la peste 4% din PIB anual

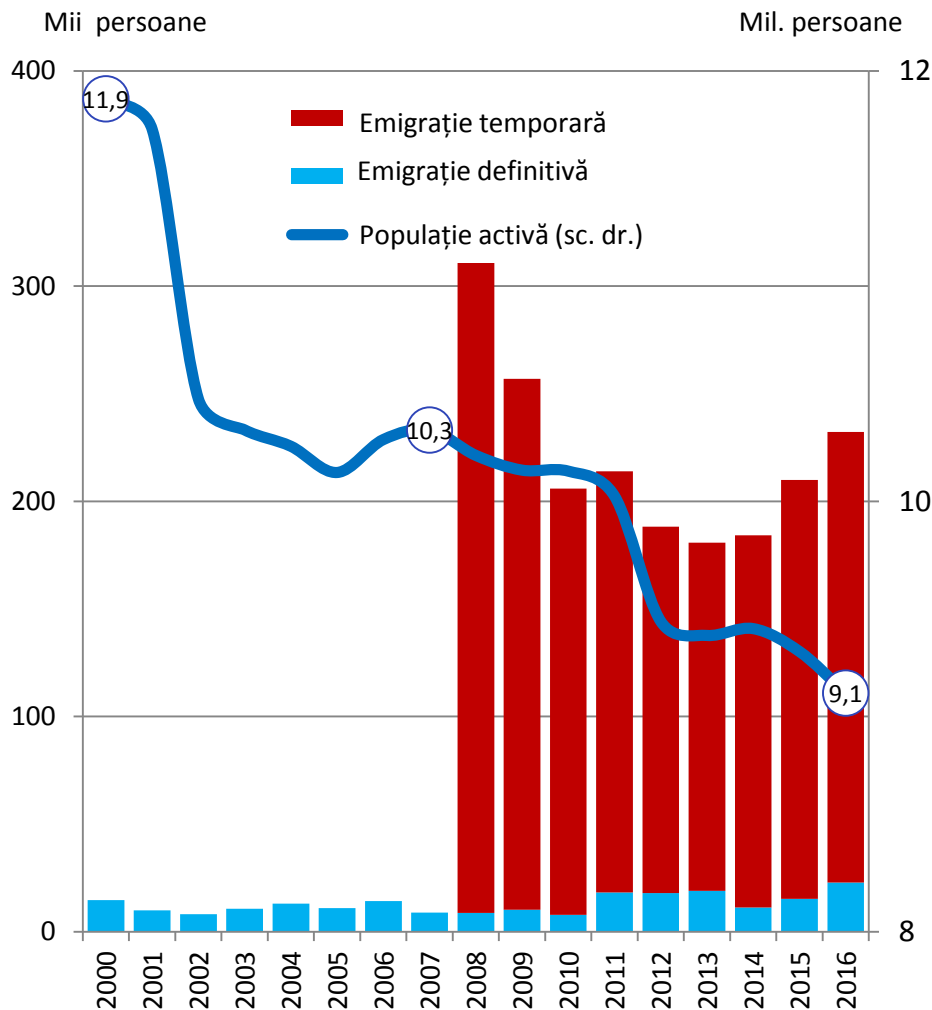
Investițiile străine directe nu s-au așezat echilibrat la nivelul regiunilor țării

	ISD (mld. euro)	% ISD
Total (2015)	64,4	100
Capitala	38,2	59,3
Centru	5,8	9
Vest	5,2	8,1
Sud	4,6	7,2
Nord-Vest	3,8	5,9
Sud-Est	2,9	4,5
Sud-Vest	2,2	3,4
Nord-Est	1,7	2,6

Sursa: Banca Națională a României

- Distribuția ISD este puternic concentrată, regiunea Capitalei acumulând aproape 60% din volumul total al acestora
  - Cele mai puțin dezvoltate regiuni, anume Nord-Est și Sud-Vest, au beneficiat împreună de numai 6% din total, deci doar o zecime din ponderea Capitalei
-
- Regiunile din vestul și centrul țării au înregistrat intrări de investiții străine substanțial mai ridicate decât cele din est

Cealaltă fațetă a problematicii vizează procesul emigrației

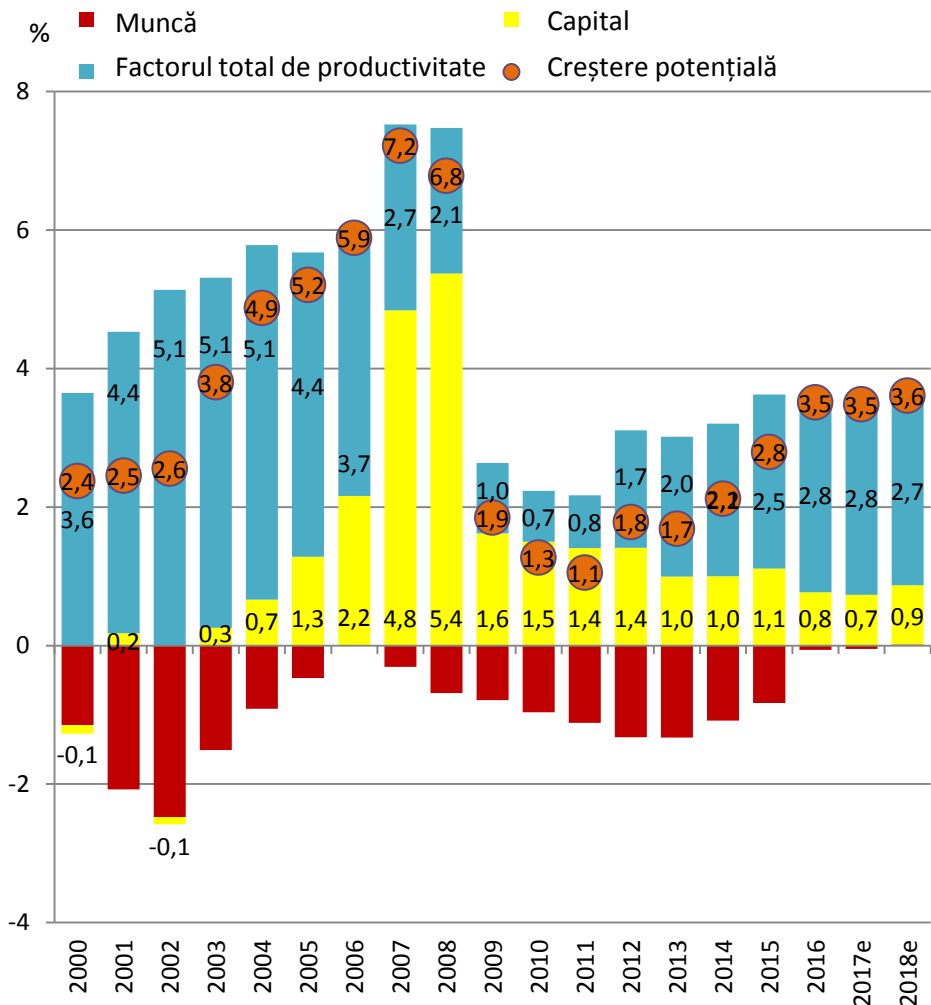

- **Populația activă s-a redus cu 24%, respectiv cu 2,8 milioane persoane, între anul 2000 și anul 2016, de la 11,9 milioane persoane la 9,1 milioane persoane.**
- **Estimări ale nivelului emigrației indică faptul că aproape 3 milioane persoane au părăsit țara, cea mai mare parte către sudul Europei**

Notă: datele privind emigrația temporară nu sunt disponibile înainte de anul 2008

Sursa: Institutul Național de Statistică

Emigrația către alte state membre ale Uniunii Europene și alte evoluții demografice nefavorabile au afectat semnificativ potențialul de creștere economică

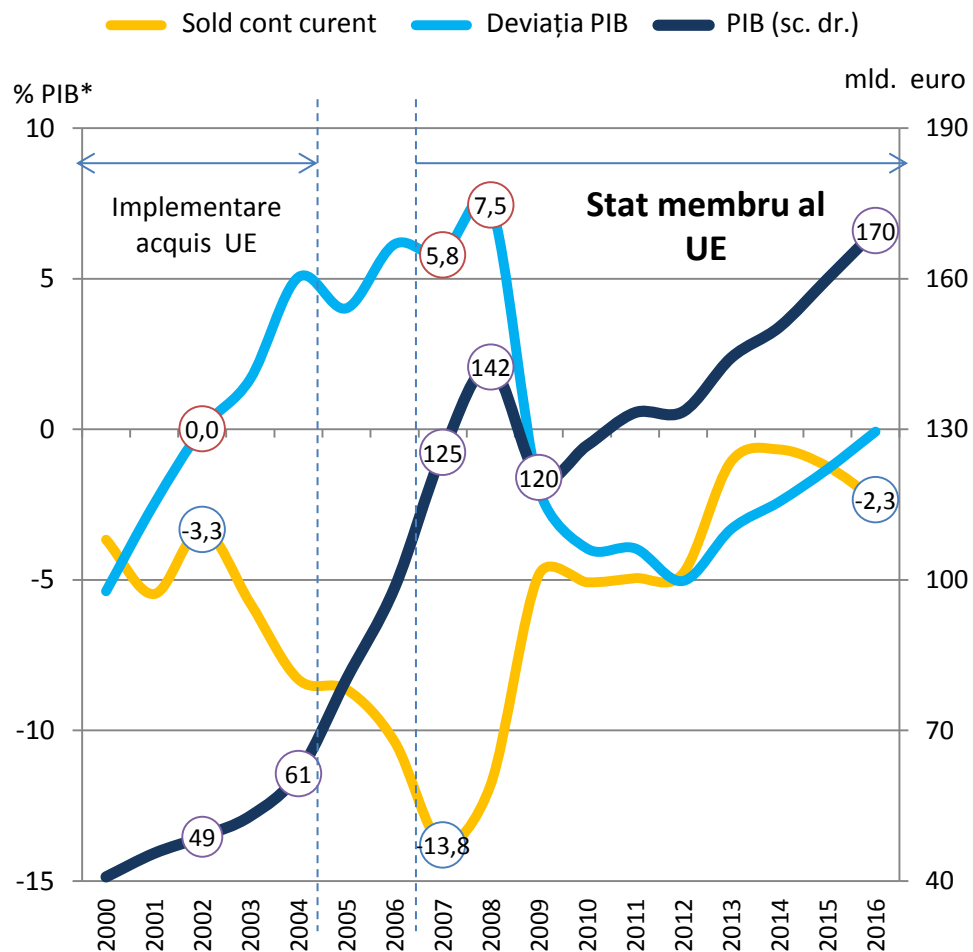
Sursa: Comisia Europeană

- Contribuția factorului muncă la creșterea economică potențială a fost, în general, negativă, valoarea sa medie fiind de -1 punct procentual

- Creștere potențială mai redusă cu 1 pp din cauza emigrației

Menținerea stabilității macroeconomice, pe măsură ce economia recupera din decalajul față de nivelul mediu din Uniunea Europeană, a reprezentat principala provocare

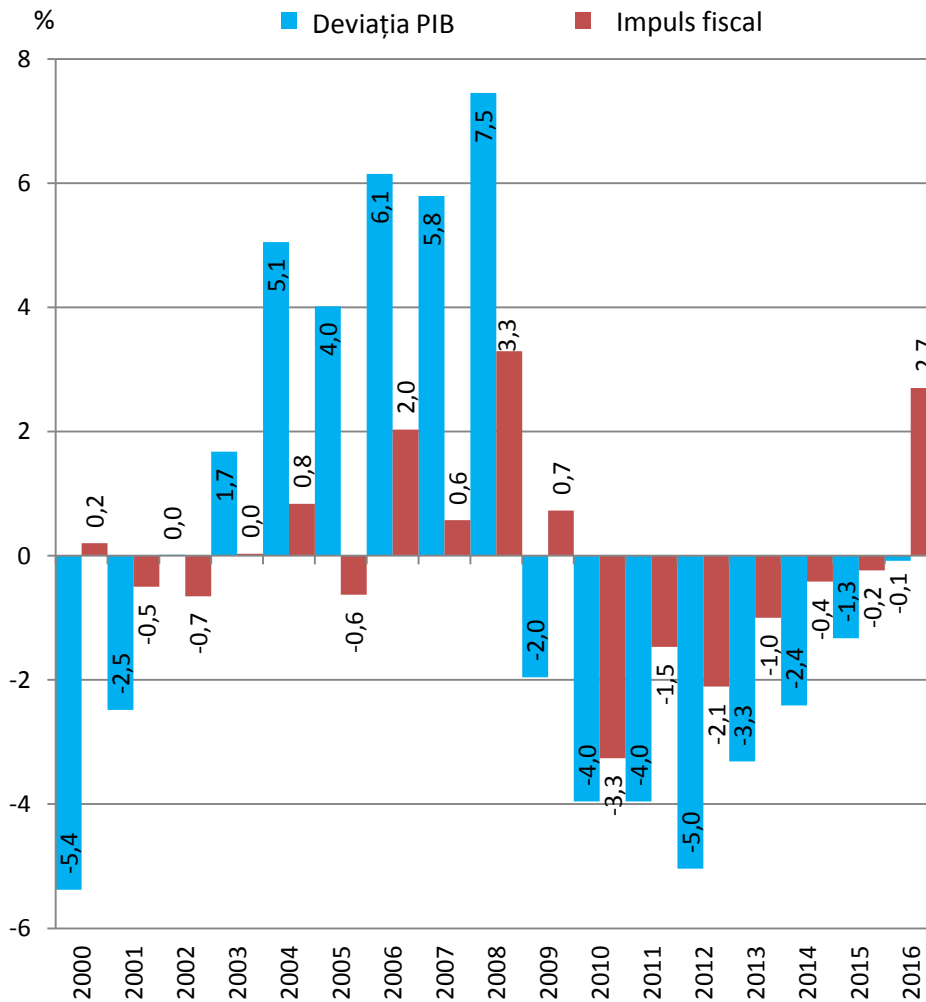
- PIB-ul României aproape s-a triplat între anii 2002 și 2008, de la 49 mld. euro la 142 mld. euro
- În același timp, deficitul de cont curent a crescut de la 3,3% din PIB la 13,8% din PIB, respectiv de peste 4 ori
  - Supraîncălzirea economică a devenit substanțială, în condițiile în care deviația PIB a crescut la 7,5% în anul 2008, de la zero în anul 2002

Sursa: Ameco

* - PIB potențial în cazul deviației PIB

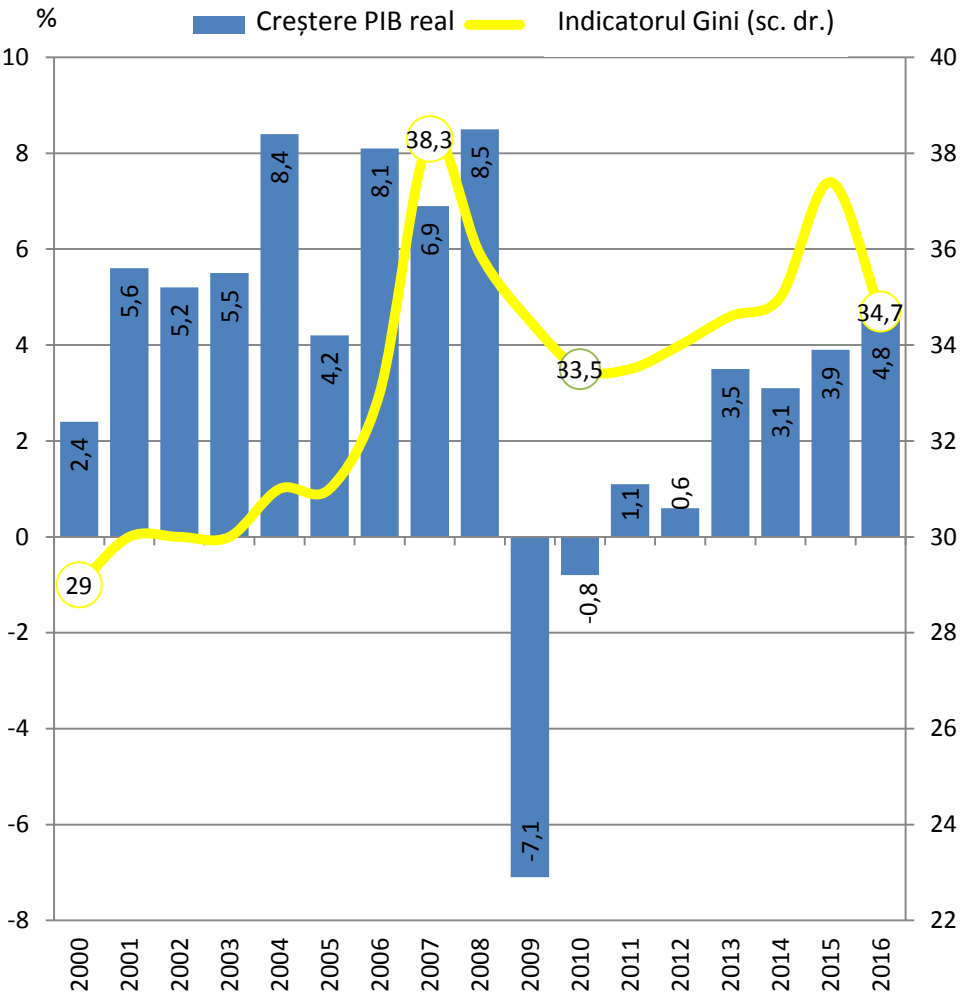
Dezechilibrele macroeconomice au fost amplificate de politici pro-ciclice în materie fiscală și a veniturilor

Sursa: Ameco, calcule proprii

- Impulsul fiscal, incluzând creșterile salariilor în sectorul bugetar, a reprezentat principalul factor al excesului de cerere
- Acesta a atins 3,3 puncte procentuale în anul 2008, în timp ce economia evolua deja mult peste potențialul său (+7,5%)
  - Pe acest fond, odată ce criza s-a declanșat, au fost aplicate ajustări economice dureroase, caracterul politicii fiscale rămânând, în acest context, pro-ciclic

Creșterea economică nu a fost atât de lină și incluzivă pe cât se dorea

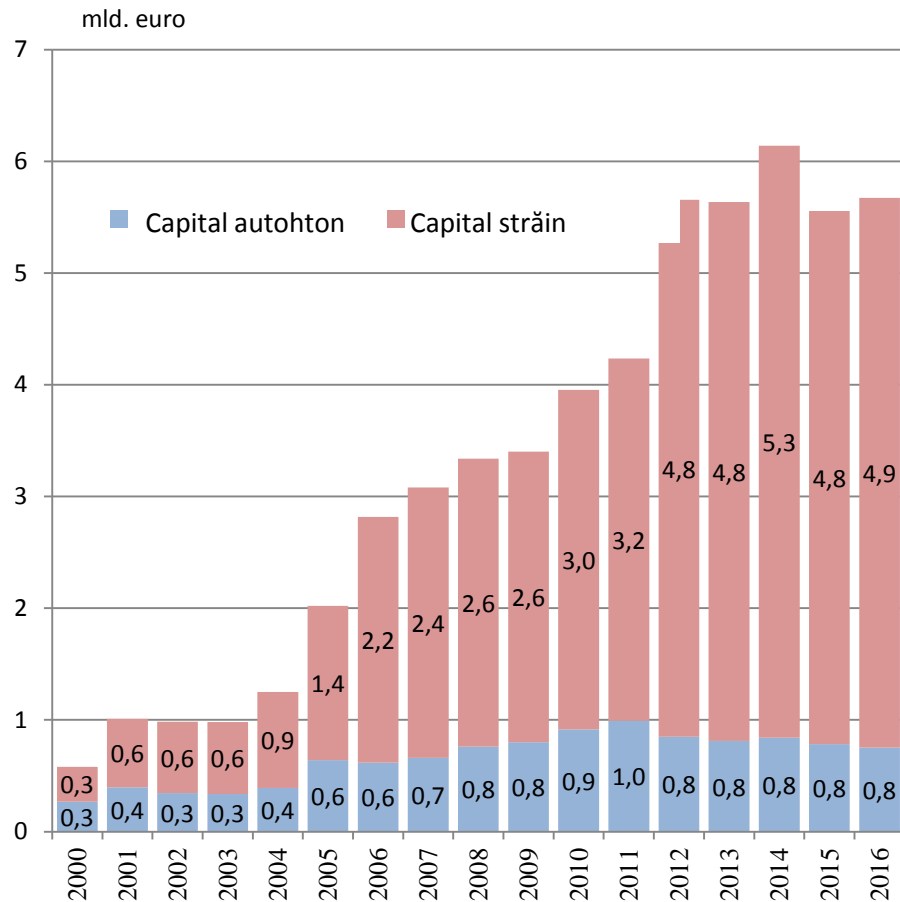

Sursa: Eurostat

- Sporul anual de PIB real a avut o volatilitate ridicată, ritmurile foarte înalte de creștere de dinainte de 2008, respectiv în jur de 8%, fiind urmate de o cădere economică puternică în 2009, respectiv -7%
- Distribuția veniturilor populației a urmat o evoluție similară, în condițiile în care indicatorul Gini, care exprimă gradul de concentrare a câștigurilor cetățenilor, a crescut de la 30 de puncte în anul 2002 la 38,3 puncte în anul 2007, pentru ca apoi să se reducă la 34,7 în anul 2016 → al treilea cel mai înalt nivel de polarizare socială din UE după Bulgaria cu 38,3 puncte și Lituania cu 37 puncte.

Prezența capitalului străin a fost predominantă la nivelul sistemului bancar românesc încă de la începutul anilor 2000

Evoluția structurală a capitalului social

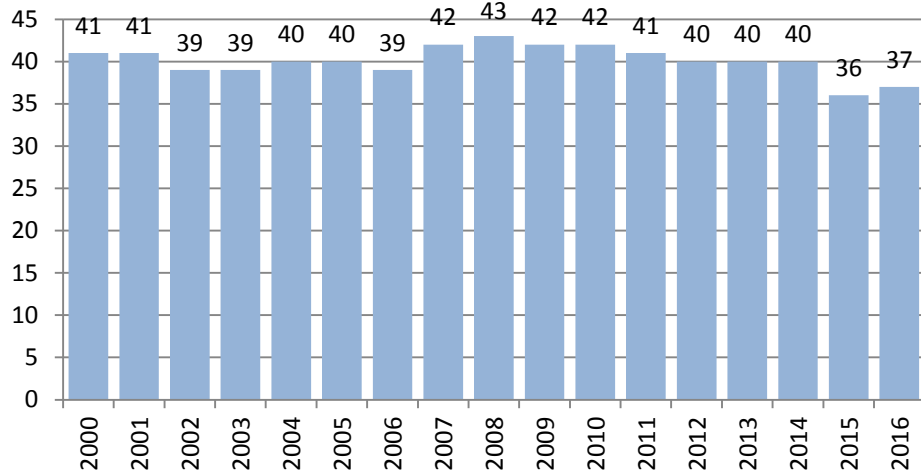

Sursa: Banca Națională a României

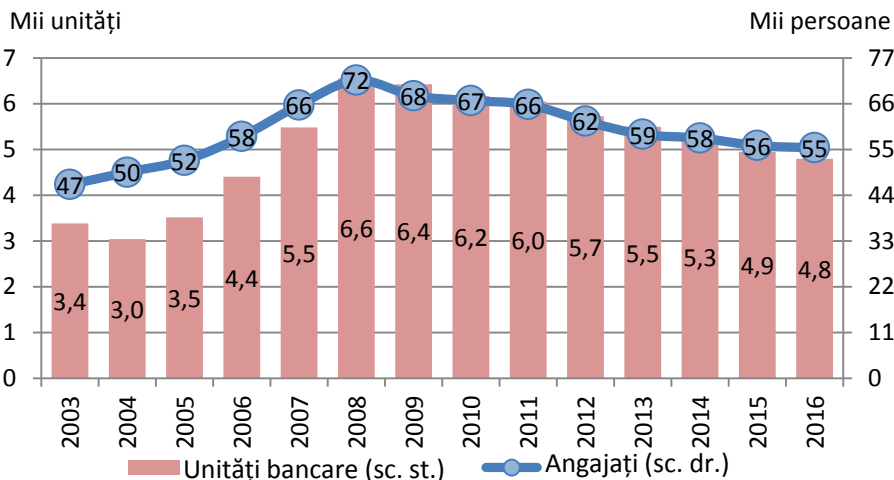
- În perioada 2000-2016, valoarea totală a capitalului social al băncilor a crescut de aproape 10 ori, de la 0,6 mld. euro la aproape 6 mld. euro, datorită, în principal, creșterii de 16 ori a capitalului străin, respectiv de la 0,3 mld. euro la cca. 5 mld. euro.
  - Capitalul autohton a crescut de 2,8 ori, de la aproape 0,3 mld. euro la 0,75 mld. euro.
- În acest context, ponderea capitalului autohton în totalul capitalului bancar s-a comprimat de la 46% în anul 2000 la 13% în anul 2016, în timp ce ponderea capitalului străin s-a majorat de la 54% la 87%.

Dezvoltarea sistemului bancar românesc din perioada pre-criză a fost urmată, în perioada post-criză, de o ajustare semnificativă

Număr instituții de credit*

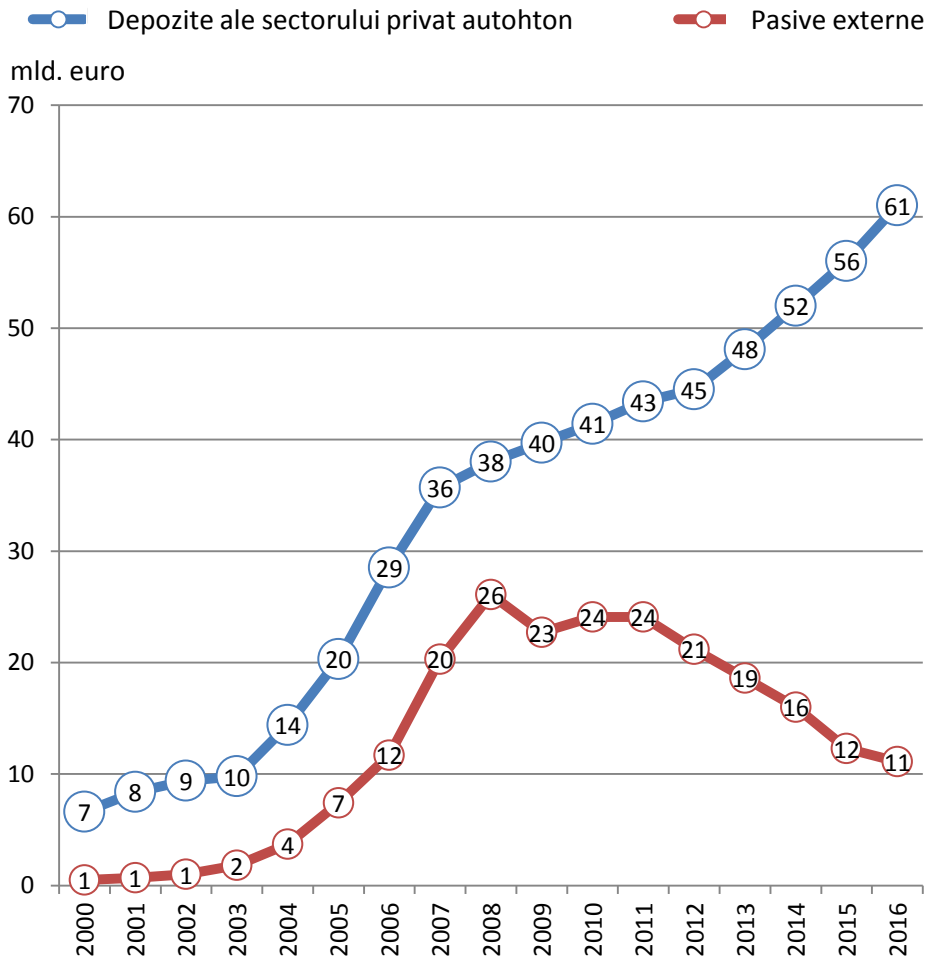
Sursa: Banca Națională a României

* inclusiv sucursale ale băncilor străine

- Numărul de bănci, inclusiv sucursale ale unor instituții străine, s-a menținut relativ constant timp de 15 ani, respectiv în jur de 40 de instituții de credit în perioada 2000-2014
  - numărul de unități bancare aproape că s-a dublat din 2003 până în 2008, respectiv de la 3400 la 6600, în timp ce numărul de angajați a sporit cu 50% de la 47000 la 72000
  - după declanșarea crizei și până în prezent, au dispărut 1700 de unități teritoriale (cca. 25% din cele existente în anul 2008) și 16000 de locuri de muncă (22% din cele existente în anul 2008)
- Începând cu anul 2015, pe fondul unor fuziuni și achiziții pe piața bancară, numărul de instituții de credit a scăzut la 37 la sfârșitul anul 2016, de la 40 în anul 2014.

Intrările străine de capital bancar au sporit alert începând cu anul 2003, însă, după anul 2011, fluxul acestora s-a inversat

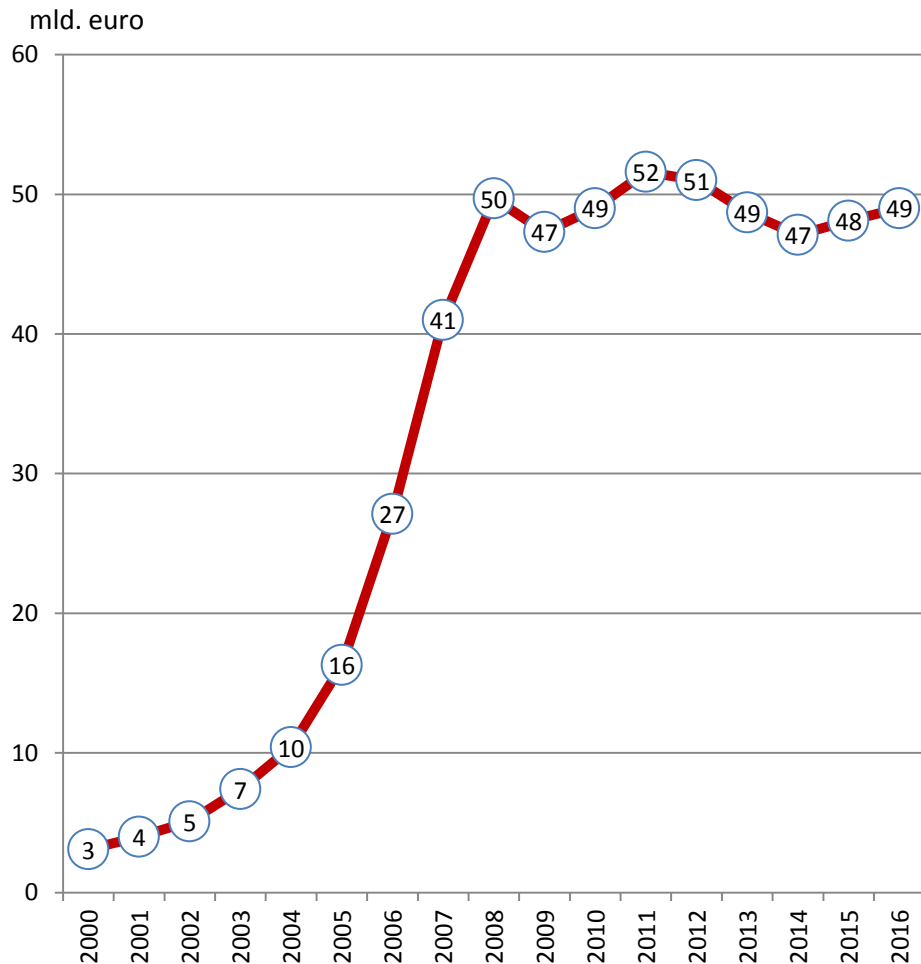

Sursa: Banca Națională a României

- Resursele externe ale băncilor au atins 26 mld. euro în 2008, crescând de 13 ori, respectiv cu 24 mld. euro, față de nivelul din 2003
- După încheierea Acordului de la Viena, valabil în perioada 2009-2011, resursele externe s-au înjumătățit, reducându-se la 11 mld. euro în decembrie 2016, respectiv la un nivel similar cu cel din 2006
- Retragerile de resurse străine au fost compensate de majorarea substanțială a economisirii interne, respectiv cu 60% (+23 mld. euro), comparativ cu sfârșitul anului 2008

Pe baza resurselor externe, băncile au sporit masiv creditarea începând cu anul 2004

Creditul neguvernamental

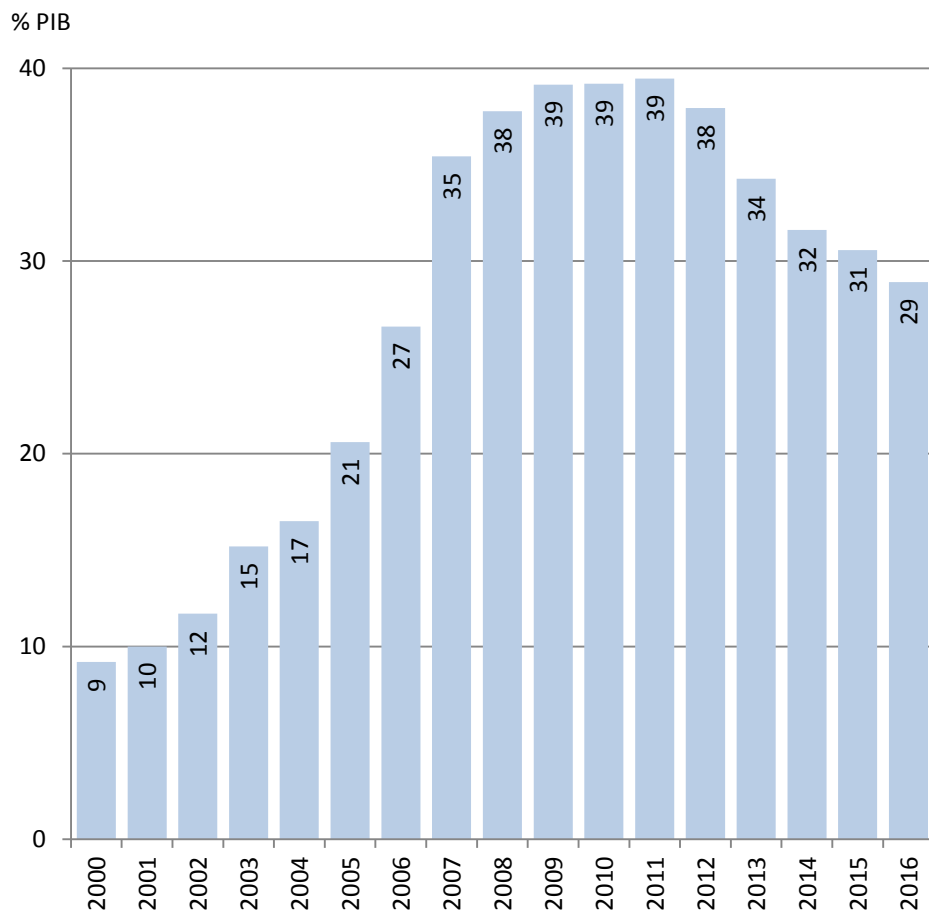

Sursa: Banca Națională a României

- Creditul neguvernamental a crescut de 7 ori între 2003 și 2007, când a atins borna de 50 mld. euro
- În prezent, portofoliul de credite acordate populației și societăților nefinanciare se află la un nivel similar, însă în condițiile unor schimbări structurale favorabile
  - Componenta în moneda națională a devenit predominantă, creditul în lei reprezentând 61% din total la sfârșitul lunii septembrie 2017, față de 37% la finele anului 2010.
  - Această evoluție conduce la consolidarea stabilității sistemului bancar și la îmbunătățirea mecanismului de transmisie a politicii monetare.

Gradul de intermediere bancară a crescut rapid începând cu anul 2004

Gradul de intermediere bancară

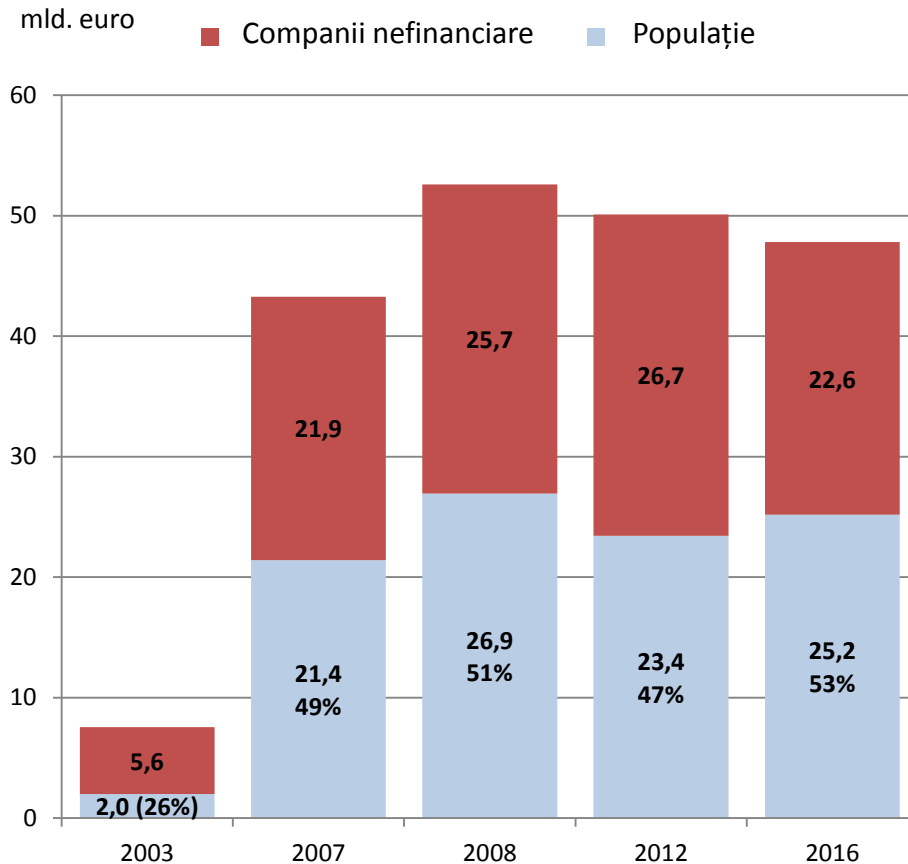

Sursa: Banca Națională a României

- La începutul anilor 2000, acest indicator scăzuse la cca. 10%, după restructurarea profundă a sectorului bancar din perioada 1997-2000
- Accelerarea privatizării băncilor și intrările de capital străin au susținut saltul gradului de intermediere bancară la 38% în anul 2008
- În perioada post-criză, acest indicator înregistrează un recul major, de 9 puncte procentuale, ajungând la 29% în anul 2016, pe fondul unei cereri slabe de credit din economie, în special a celei solvabile

Creditarea sectorului privat a crescut rapid, preponderent la nivelul persoanelor fizice

Structura creditului neguvernamental

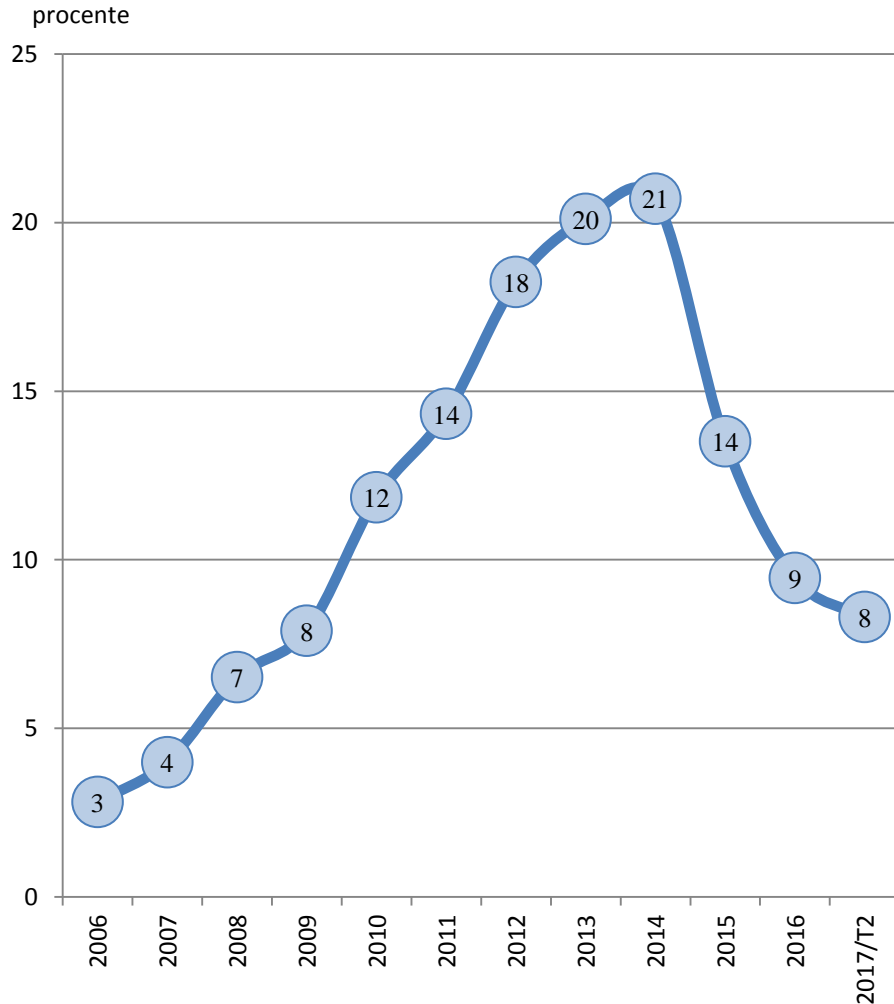

Sursa: Banca Națională a României

- La nivel sectorial, creșterea rapidă a creditării a vizat, în special, populația, ale cărei împrumuturi au sporit de 13,5 ori în perioada 2003-2008, de la 2 mld. euro la 26,9 mld. euro
- În același timp, creditele acordate firmelor au sporit de 4,6 ori, de la 5,6 mld. euro în 2003 la 25,7 mld. euro în 2008
- Din perspectivă structurală, se remarcă un relativ echilibru între valoarea portofoliului de credite acordate firmelor și cel aferent populației, începând cu anul 2007
  - La sfârșitul anului 2016, raportul se situa la nivelul de 53% credite acordate populației și 47% credite acordate firmelor.

Ritmul înalt al creditării și efectele crizei s-au reflectat, pe termen mediu, într-o majorare substanțială a împrumuturilor neperformante, care a afectat oferta de noi credite

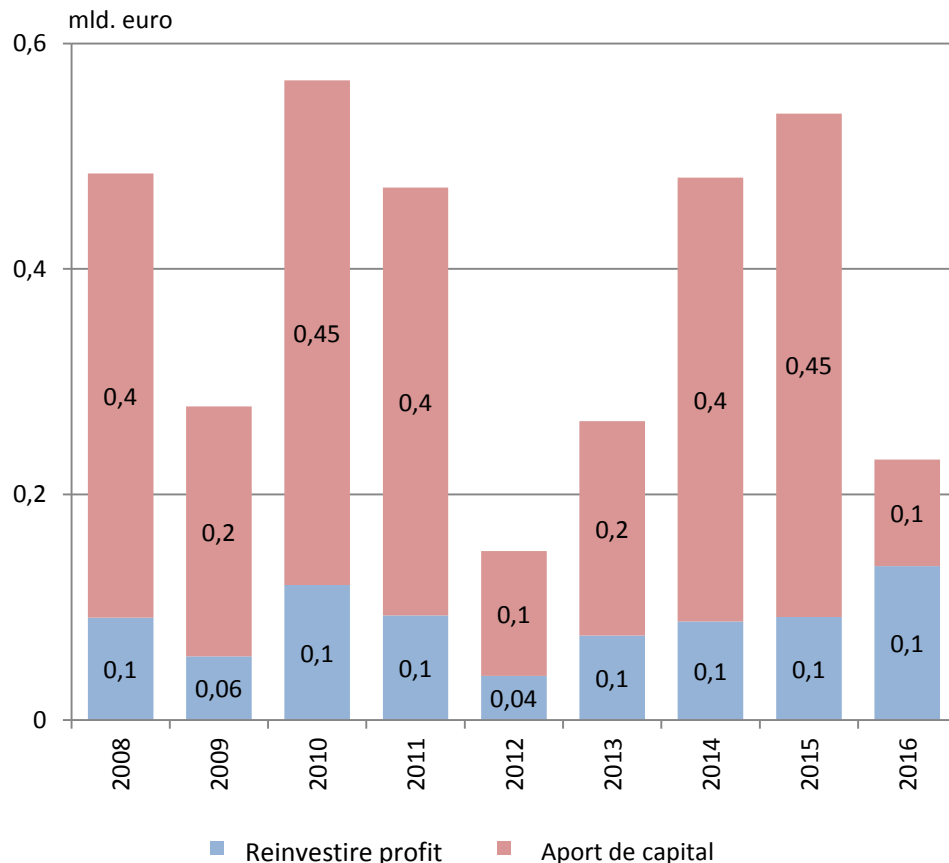

Sursa: Fondul Monetar Internațional, Banca Națională a României

- **Rata creditelor neperformante a început să crească din 2009, atingând nivelul de 21% în anul 2014**
  - Măsurile BNR vizând curățarea bilanțurilor băncilor comerciale s-au concretizat în reducerea cu cca. 13 puncte procentuale a ratei creditelor neperformante, aceasta ajungând la 8,3% la jumătatea acestui an, avându-se ca țintă coborârea sub 6%, conform standardelor europene

După criză, băncile și-au majorat capitalul social

Evoluția structurală a capitalului social al băncilor

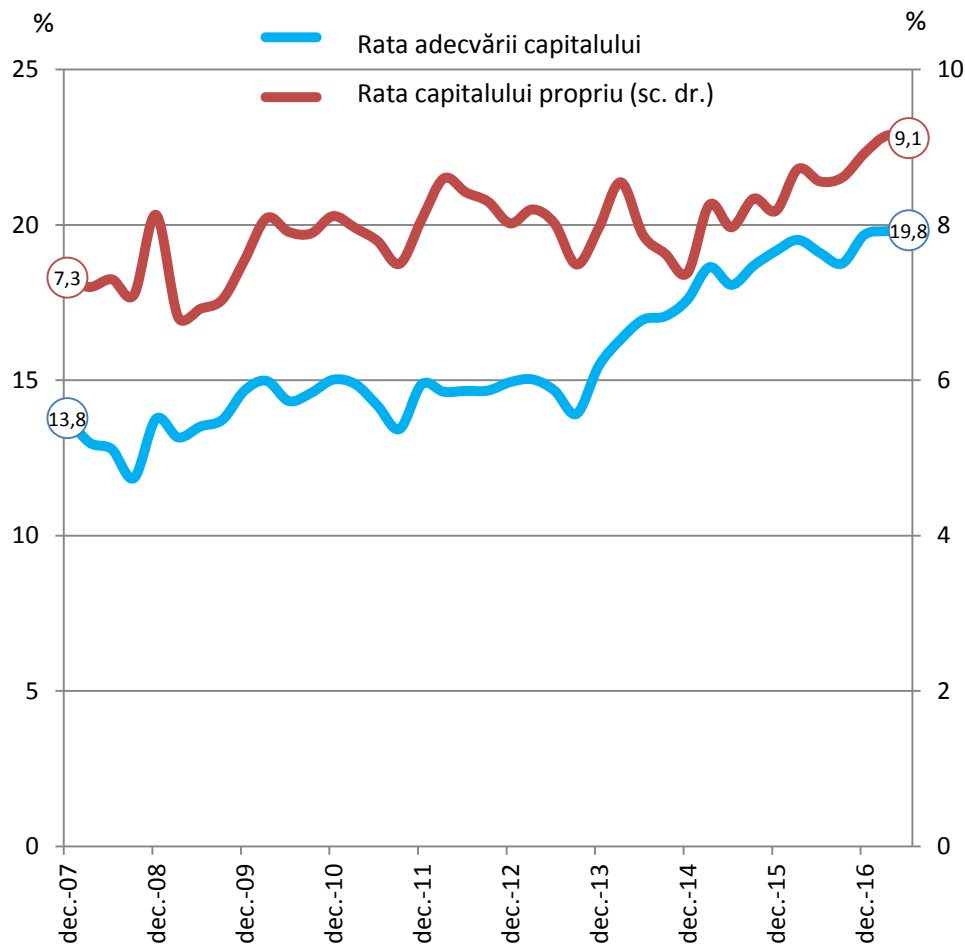

Sursa: Banca Națională a României

- Instituțiile de credit au fost obligate de BNR să-și majoreze capitalul social cu 3,5 mld. euro în perioada 2008-2016, înregistrându-se practic o dublare a acestuia comparativ cu nivelul din 2007:

- Necesarul de recapitalizare a fost acoperit prin aport de capital de la acționari în proporție de 77%, respectiv 2,7 mld. euro, restul fiind asigurat din reinvestirea profiturilor obținute în România, respectiv 0,8 mld. euro (23% din total)

Acțiunile preventive ale băncii centrale pe linia supravegherii prudentiale au permis menținerea indicatorilor de solvabilitate la niveluri confortabile peste standardele europene, fără a fi necesară utilizarea de fonduri publice pentru sectorul bancar

Sursa: Banca Națională a României

- Rata adecvării capitalului s-a menținut la cca. 15% pe perioada crizei, în timp ce rata capitalului propriu a fluctuat ușor în jurul nivelului de 8%.
- Ambii parametri au înregistrat majorări semnificative și durabile începând din 2013, până la 20%, respectiv 9% în prezent

Remarci finale

- **Valorificarea integrală a beneficiilor aderării la clubul reprezentat de Uniunea Europeană nu poate fi realizată în absența unui mix sănătos la nivelul politicilor interne**
- **Nu orice punct suplimentar de creștere economică este dezirabil, dacă declanșează dezechilibre macroeconomice**
  - **menținerea macro-stabilității în timp ce economia converge către nivelul statelor dezvoltate reprezintă provocarea principală pentru un stat emergent**
- **Promovarea politicilor anti-ciclice este esențială → derapajele fie de la nivelul politicii fiscale, fie al celei a veniturilor, nu pot fi corectate de politica monetară și nici de cea macroprudențială**

